

Aiheellinen ainereali

Aura Korppi-Tommola

Ylioppilastutkintolautakuntaa on moitittu jähmeäksi ja muutosvastaiseksi niin kauan kuin muistan. Tutkinnon ulkoista olemusta ei ole uudistettu, vaan perusylioppilas on kirjoittanut samat neljä pakollista ja lisäksi yhden tai kaksi vapaaehtoista ainetta. Tämän takia on tullut näköharha, ettei tutkinto uudistu.

Todellisuudessa tutkinto on oleellisella tavalla muuttunut siitä, kun me suuret ikäluokat tulimme ylioppilaisiksi. Kun muutos on tapahtunut kokeiden sisällössä eikä ulkoisessa olemuksessa, emme havaitse sitä. Kokeissa tarvitaan nykyään – ja erityisesti korkeimpien arvosanojen saamiseen – omaa päättelyä. Kielten kokeissa vaaditaan tekstin ymmärtämistä ja tuottamista ulkoluvun ja mekaanisen kääntämisen sijasta. Kokeen voi hajauttaa kolmeen kertaan ja siten kokelas voi keskittyä muutamaa aineeseen kerrallaan.

Kurssimaisessa lukiossa on erittäin laajat mahdollisuudet valita ja erikoistua, suorittaa minimimäärä kursseja tai hankkia erittäin laaja yleissivistys. Ahkera voi edetä nopeasti tai oppilas voi valita hitaamman tien esimerkiksi musiikki- tai urheiluharrastuksen takia. Arvosteluasteikkokin on muuttunut kovasti siitä kolmiportaisesta, joka vielä 1960-luvulla oli käytössä.

Nykyisen tutkinnon kehittäminen on tullut siihen pisteeseen, että itse tutkinnon rakentamiseen on puututtava, jos sitä halutaan kehittää. Ehdotettu ainereali ei edes ole niin radikaali kuin vastustajat väittävät. Jo nyt suurin osa abiturienteista vastaa reaalikokeessa yhteen tai pääasiassa yhteen aineeseen, johon he myös ovat keskittyneet. Sitten he saattavat hakea irtopisteitä yhden tai kahden vastauksen avulla jostain toisesta aineesta, usein kovin vaatimattomalla menestyksellä. Ylioppilastodistukseen on liitetty maininta siitä, mistä aineista reaalin arvosana on hankittu.

Asia ei voi olla opettajien työllisyyskysymys eikä ammattiyhdistysasia. Päämääränä pitää olla yhteiskunnan hyvä ja erityisesti nuorten abiturienttien tulevaisuus: he ovat pääosassa. Kokeiden

käytännön järjestelyongelmat eivät myöskään voi olla tutkinnon parantamisen esteenä.

Nuorten etuja ajaisi parhaiten se, että he voisivat suorittaa ns. ainerealin yhdessä valitsemassaan aineessa tai kahdessa kokeessa. Se olisi hyvin mahdollista jo nykyisessä systeemissä hajauttamalla, mutta kyllä yksi päivä vielä mahtuu kalenteriin; mikä pyhä koskemattomuus siinäkin on, ettei kokeita voi pitää peräkkäisinä päivinä. Kyllä niin tehdään monissa maissa, jopa samana päivänä on eri aineiden kokeita.

Stressiä siitä tietenkin aiheutuu, mutta muistakaamme kaksi asiaa. Ensinnäkin stressiltä välttyy hajauttamalla. Toiseksi ylioppilaskokeella on myös stressinsietoa testaava luonne. Ylioppilastodistuksen pitäisi osoittaa kypsyyttä, taitoa ja luonnetta. Lukion pitäisi opettaa kurinalaista työntekoa. Yliopistotutkinto taas valmistaa tehtäviin, joissa on osattava olla ahkera ja kestävä paineita ja silti olla vielä luova.

Ainerealin toteuttaminen on erinomainen keino hyödyntää ylioppilastutkintotodistusta opiskeluoikeuden myöntämisessä ja yliopistot ovat siihen valmistautuneet. Toisaalta voi ihmetellä sitä, miksi sitä on tehty niin rajatusti tähän mennessä. Todistuksesta käy kyllä ilmi melko hyvällä tarkkuudella, mistä reaalikokeen arvosanat on ansaittu ja sitä pystyttäisiin vieläkin tarkemmin yksilöimään, jos tarvetta olisi. Lähes jokainen tiedekunta ja opintosuunta voisi löytää sieltä oman. Tiedekuntien ja oppiaineiden sisäänpääsyssä voitaisiin ottaa huomioon myös päästötodistus nykyistä enemmän. Arvosanan lisäksi suoritettujen kurssien määrä tai kiitettävällä arvosanalla suoritettujen kurssien määrä voitaisiin katsoa hakijalle eduksi. Todistuksesta selvää pyrkijän taidot myös yhteiskuntaopissa, taloustieteessä ja lakitiedossa sille, joka haluaa tietää.

Sisäänottojärjestelmän täytyy tietenkin olla sellainen, ettei kukaan joudu umpiperään. Myöhemmin kypsyville ja omat taipumuksensa vasta lukion jälkeen huomaaville on taattava mahdollisuus opinto-oikeuteen, mutta koko ikäluokan rankaiseminen vuosien sisäänpääsy-

pänttäkseen näiden ehkä kuitenkin vähemmistöön jäävien takia, ei ole tarpeellista. Selkeä tie lukiosta opiskelemaan saattaisi tuoda järjestelmällisyyttä lukioonkin.

Väite, että rankan abiturienttivuoden jälkeen tarvitaan välivuosi voimien kokoamiseen on enemmän asenne kuin realiteetti. Kaikki kansainvälisiä kouluja käyneet tai niissä käyneiden lasten vanhemmat tietävät, ettei Suomen lukiossa työskennellä samalla intensiteetillä. Kansainvälisissä kouluissa on enemmän läksyjä, joiden tekemistä myös kontrolloidaan. Tästä läksyjen seurannasta syntyy myös henkilökohtaisempi suhde opettajan ja oppilaan välille. Opetus on myös käytännöllisempää siten, että luonnontieteissä tehdään laboratoriotöitä, joissa opettajan läsnäolo on hyvin konkreettinen. Oppilaille syntyy tunne, että heistä välitetään ja että opettaja tietää heidän ongelmansa.

Nykyinen järjestelmä tyhjäkäyttää nuoria

aikuisiamme vuosikausia ja todellinen aikuis-tuminen ja omasta elämästä vastuunottaminen siirtyy liian myöhäiseksi. Välivuosina ja myös pitkien opiskeluvuosien aikana he ovat toki työmarkkinoiden käytettävissä, mutta se ei oikein vaikuta järkevältä näiden yksilöiden kannalta eikä kansainvälisessä kilpailutilanteessa.

Ylioppilastutkinnon uudistus on nyt hyvin valmisteltu. On kohtuutonta, jos sitä ei toteuteta poliittisen muihin asioihin liittyvän kädenväänön takia. Itse olisin sellaisen ratkaisun kannalla, että jokainen suorittaisi kaksi reaalkoetta, yhden luonnontieteissä ja toisen yhteiskunnallis-humanistisissa tieteissä. Kun siihen ei ole valmiuksia, neuvoteltu kompromissi on parasta, mitä tällä hetkellä voimme nuorillemme tarjota.

Kirjoittaja on Tieteellisten seurain valtuuskunnan toiminnanjohtaja, joka on toiminut ylioppilastutkintolautakunnan sensorina vuodesta 1982.